

Natuurtoets Warn

Herinrichting bosgebied Reelaan 4

Bosch en Duin (Zeist)

10 oktober 2012

ZOON ECOLOGIE

Colofon

Titel	Natuurtoets Warna
Ondertitel	Herinrichting bosgebied Reelaan 4 Bosch en Duin (Zeist)
Opdrachtgever	Pengrimo bv te Putten
Uitvoerder	Zoon Ecologie
Auteur	C.P.M. Zoon
Datum	10 oktober 2012

ZOON ECOLOGIE

Balkerweg 60, 7738 PB, Witharen
tel: 0523-676.470, 06-22682040
e-mail: info@zoon-ecologie.nl

Zoon heeft meer dan 30 jaar ervaring met veldonderzoek naar flora en vegetatie in Nederland. Er is 20 jaar ervaring met faunaonderzoek in Europa en met terreinbeheer, natuurbeleid, natuurontwikkeling en het beoordelen van natuureffecten van plannen voor bouwen, aanleg van wegen en kanalen in Nederland.

Inhoud

Inleiding	3	
Ligging van het terrein		3
Opbouw van het gebied		4
Het plan		5
Status van het terrein in het natuurbeleid		7
Noodzaak van een natuurtoets		8
Onderzoek		10
Natuurwaarden	11	
De kenmerkende waarden van de EHS in deze regio		11
Geomorfologie, bodem en grondwater in het plangebied		11
Toestand van de natuur in het plangebied in 2012		12
Bekende waarden en potenties		15
Bestaande gegevens en verwacht voorkomen van beschermde soorten		17
Aangetroffen natuurwaarden in 2009 en 2012		18
Het belang van het terrein voor beschermde soorten		20
Het belang van het terrein voor beschermde gebieden		20
Effecten	21	
Effecten op beschermde soorten		21
Effecten op beschermde gebieden		21
Nee-Tenzij toets	22	
Conclusie Nee-Tenzijtoets		23
Conclusies	23	
Toelichting op geplande maatregelen	24	
Mogelijke alternatieven		24
Maatregelen in het kader van de Flora- en faunawet		24
Overige maatregelen		25
Bronnen	25	

Inleiding

De eigenaar van het bosgebied Warna, aan de Reelaan no. 4 te Bosch en Duin in de gemeente Zeist, heeft het voornemen om de bestaande gebouwen op het kavel te vervangen door nieuwbouw elders op het kavel (buRO, 2011).

De ligging in de EHS en in een bos maken een natuurtoets noodzakelijk.

De plannen van de eigenaar zijn op grond van een concepttoets in maart 2012 aangepast, zodat er meer positieve gevolgen voor de natuur zullen optreden. Na deze aanpassing is het plan weer getoetst, zoals hieronder beschreven.

Ligging van het terrein

Topografische kaart met plangebied (globaal)

Het plangebied ligt tussen de Dolderseweg en de Reelaan, in het noordelijk deel van Bosch en Duin.

Opbouw van het plangebied

Huidige situatie

Hoogtelijnen

hoogte in meters + NAP

Overig

- bebouwing obv kadastraal
- * schuilkelder en ingangzijde
- gesloten hekwerk hoger dan 1 m

- feitelijk erf en halfverharde inrit
- bestemming "wonen"

bewerkt 07 aug 2012 C. Zoon obv kadastraal 24 aug. 2011

Huidige situatie (erf begrensd op basis van huidig tuinbeheer)

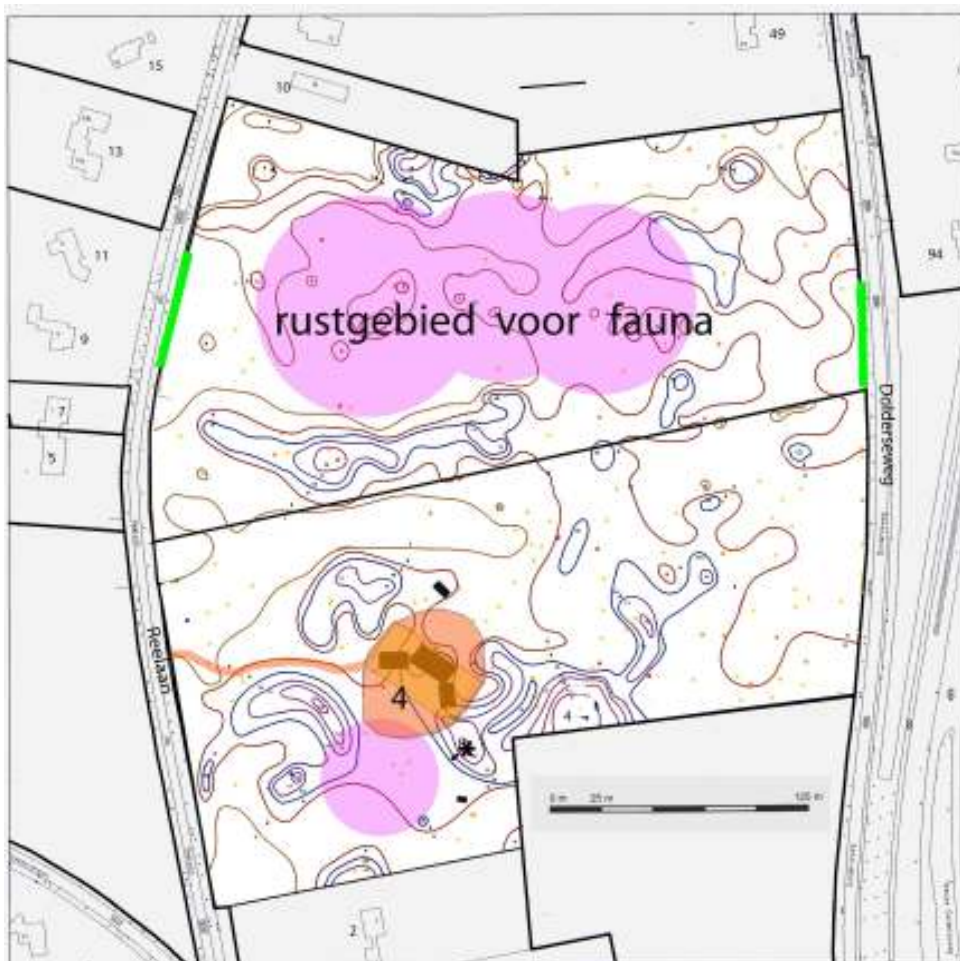
Op dit moment staan de meeste gebouwen op en rond de hoogste top van het gebied (> 5m boven de omgeving), waardoor ze erg veel invloed hebben.

Rond de gebouwen is een onduidelijk begrensde ruimte die als bostuin in beheer is. Alle ruimte daar omheen is reliëfrijk bos met enkele kleine bouwwerken voor het beheer. Er zijn uitsluitend zandpaden en een halfverharde inrit. Het terrein is in twee delen geheel omrasterd met een hek hoger dan 150 cm en afgesloten voor publiek.

Het plan

De initiatiefnemer heeft de volgende ingrepen gepland:

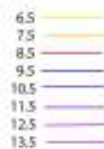
Alle bestaande gebouwen worden gesloopt, met uitzondering van de oude schuilkelder, twee houten schuurtjes voor het beheer en de monumentale waterpompjes verspreid in het terrein. Op de slooplocatie wordt weer natuurlijk bos ontwikkeld. Er wordt een nieuw woonhuis gebouwd op een plaats waar geen oude bomen staan. De ontsluiting vindt plaats door een bestaand zandpad half te verharden. Het gebouw ligt verstopt tussen drie hoge heuvels. Vanuit het gebouw is een diep uitzicht over een dalvormige laagte met beuken naar het noordoosten. Ook aan de zuidzijde ligt lager gebied, waar heide en schraalland ontwikkeld wordt, waardoor de woonlocatie relatief zonnig zal zijn.

Plan

Hoogtelijnen

hoogte in meters + NAP

Overig

- bebouwing obv kadastraal
- * schuilkelder en ingangzijde
- gesloten hekwerk hoger dan 1 m

- feiteijk erf en halfverharde inrit
- bestemming "wonen"
- verlaagd hek 100 cm
- zoekgebied open plekken met zand, heide en schraalland

bewerkt 15 aug 2012 C. Zoon obv kadastraal 24 aug. 2011

Geplande situatie (erfgrens is de verwachte invloedssfeer van het huis)

Sfeerbeeld van de geplande situatie in het zuidelijk plandeel (Groen, 2011)

Het zuidelijke plandeel blijft ontsloten middels de reeds bestaande zandpaden. Het is niet openbaar. Het gebied wordt als natuurlijk bos beheerd en is wandelgebied voor de bewoners. In dit gedeelte worden van takhout veel schuilplekken voor kleine dieren aangelegd. Hierdoor kunnen reptielen zich in dit gebied uitbreiden.

Het noordelijk plandeel blijft een rustgebied voor dieren. Er zijn geen paden in dit deel. De natuurlijke ontwikkeling van bos met open plekken voor reptielen wordt hier gestimuleerd. Van oost naar west loopt er een breed dal, dat door enkele meters hogere heuvels aan de flanken afgeschermd wordt. Zowel aan de Reelaan als aan de Dolderseweg wordt dit dal voor wild ontsloten door de hekken te verlagen tot maximaal 100 cm hoog. Tegenover deze in/uitsprongen liggen bosgebieden en bostuinen zonder hekken, terwijl de plekken in de bebouwde kom liggen. Elders zijn bossen en erven geheel door hoge hekken omgeven. Door de keuze voor de verlaagde trajecten ontstaat een relatief rustige en natuurlijke corridor tussen de bossen oostelijk van de Nieuwe Dolderseweg (object Utrechts Landschap Numanbos, Vliegbasis en Paltz) en de bosblokken ten westen van de Reelaan (waaronder de UL objecten Reelaan, Biltseweg en het Panbos).

Punt van aandacht is nog wel de oversteek over de Nieuwe Dolderseweg, een provinciale weg. Direct ten zuiden ligt een rotonde, die de snelheid al flink afremt.

De hekken rond het hele terrein zijn op dit moment geen hindernis voor grondgebonden kleine dieren. Dat zal zo blijven.

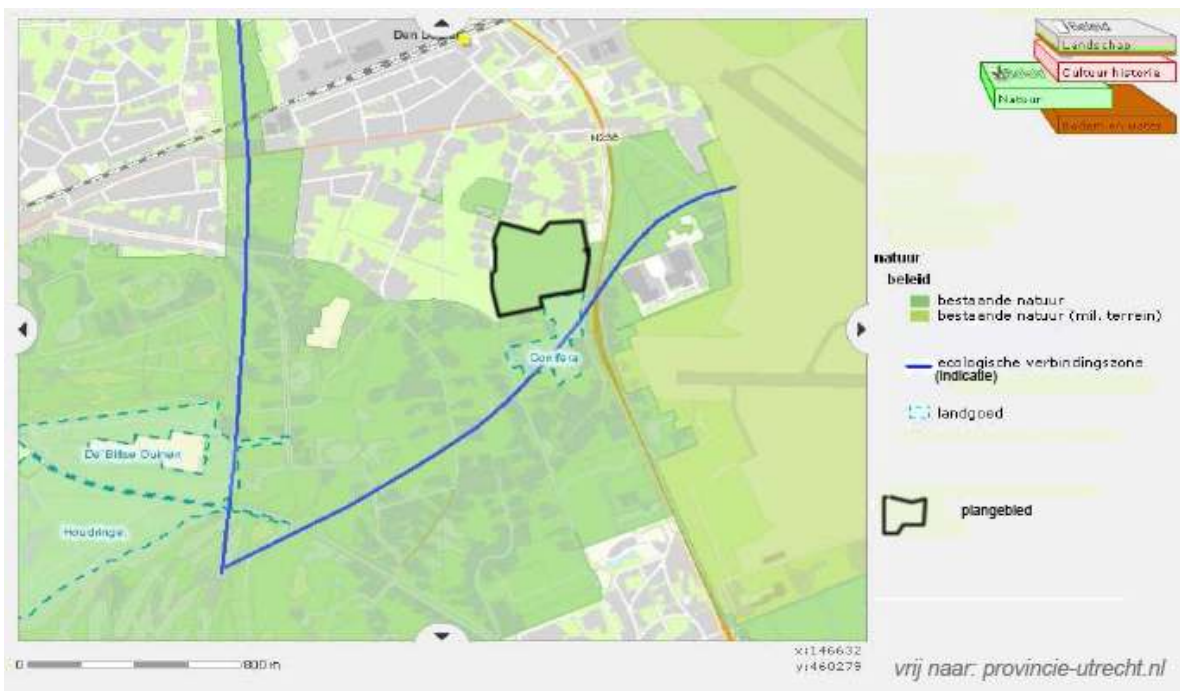
De nieuwe woning op het in het zuidelijk deel komt net zo ver van deze corridor af te liggen als de oude woning. Door het reliëf is de nieuwe woning veel meer afgeschermd.

De open plekken die ontwikkeld worden zijn beperkt van omvang, maar liggen gunstig qua bezonning. Door verspreide bomen blijven zij onder de Boswet vallen.

Bij de sloop wordt rekening gehouden met mogelijk aanwezige vogels en vleermuizen (deze ontbreken op dit moment), door vóór het aanbreken van broed- en kraamtijd het pand ongeschikt te maken.

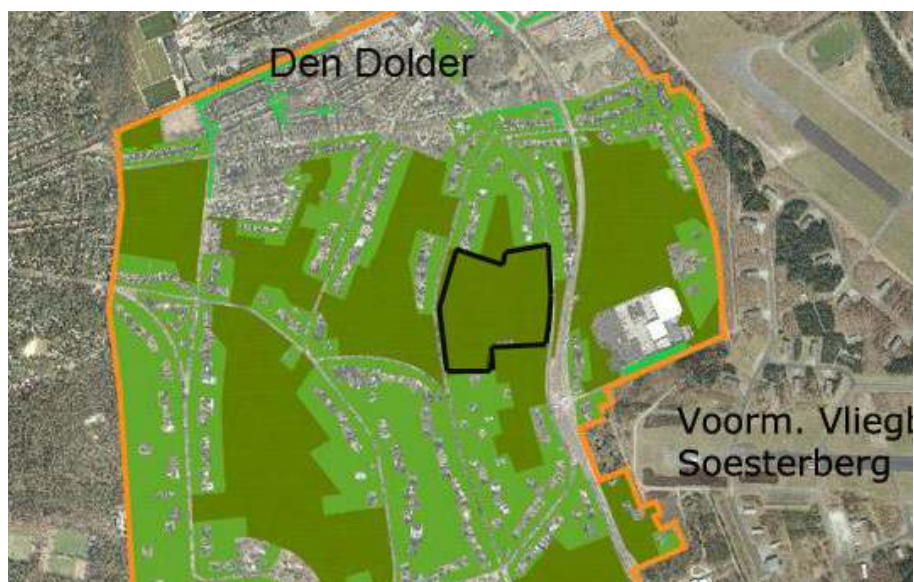
Bij de bouw wordt rekening gehouden met reptielen (deze ontbreken op dit moment), door rond de bouwplaats een scherm in te graven.

Status van het gebied in het natuurbeleid

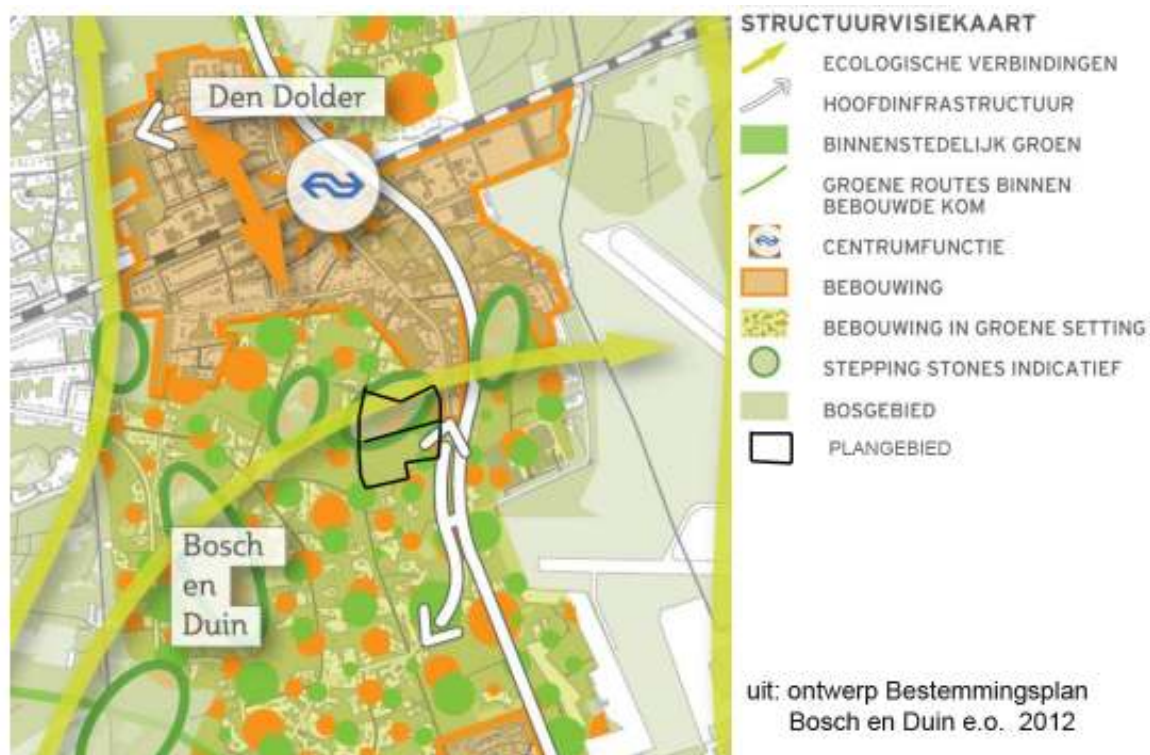
Het plangebied in de Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt in de Ecologische Hoofdstructuur. Het terrein vervult een functie in de verbinding van het Panbos/Houdringhe met de vm. vliegbasis Soesterberg. Vooral de bosbestemmingen in dit gebied zijn een provinciaal belang. De ecologische verbinding is hier als indicatie weergegeven.

Bosbestemmingen in Bosch en Duin (ontwerpbestemmingsplan 2012)

In het gemeentebestuur wordt het provinciale beleid verder uitgewerkt. Op basis van de bosbestemmingen is in de structuurvisie van de gemeente de ecologische verbinding over het plangebied nader uitgewerkt. Vooral het noordelijk deel van het plangebied is van groot belang voor deze verbinding, omdat dit deel onderdeel is van een keten van rustige bosblokken, die door bosbestemming beschermd zijn. Het plangebied valt geheel onder de Boswet. Het is van belang dat door het plan de omvang van het bos niet afneemt.

Er liggen geen Natura 2000 gebieden in de nabijheid. Het dichtst bijzijnde N2000 gebied is "Oostelijke Vechtplassen", grotendeels in de gemeente Maarssen. Dit gebied ligt op ca. 10 km afstand. Er komen in het plangebied Wana geen doelsoorten of doelhabitats voor van "Oostelijke Vechtplassen". Er vindt door het plan geen toename van uitstoot van verzurende of vermestende stoffen plaats. Daardoor is invloed van het plan op Natura 2000 gebieden niet te verwachten.

Noodzaak van een natuurtoets

Toets in het kader van gebiedsbescherming

Voor ingrepen in de Ecologische Hoofdstructuur en grote bosgebieden, die mogelijk de wezenlijke en kenmerkende natuurwaarden daarvan aantasten, geldt het principe "Nee-tenzij", waarvoor de provincie een toetsingsschema opgesteld heeft. Deze Nee-tenzij toets vindt plaats in het kader van de Ruimtelijke Ordening (bestemmingsplan). Zij zal hieronder uitgewerkt worden.

Toets in het kader van soortbescherming

Bij elk plan dat ingrijpt op standplaatsen van planten of verblijfplaatsen van dieren, dient getoetst te worden wat het effect is op beschermde soorten, die met name genoemd zijn in de Flora- en Faunawet.

Beschermingscategorieën Flora- en Faunawet

In deze wet worden beschermde soorten in drie beschermingscategorieën ingedeeld.

Tabel 1	Algemene soorten waarvoor geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden bij bestendig beheer of ruimtelijke ontwikkeling. Anders is wel ontheffing nodig voor verstoren of vernietigen en er geldt altijd de zorgplicht (art.2).
Tabel 2	Soorten waarvoor ontheffing aangevraagd moet worden, behalve als er gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode, waarbij de zorgplicht blijft gelden. Ontheffing kan worden verleend als de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.
Tabel 3	Zeldzame soorten, waarvoor altijd ontheffing aangevraagd moet worden. Ontheffing wordt alleen verleend als voldaan wordt aan alle volgende criteria: - én - er sprake is van een in de wet genoemd belang (hier: ruimtelijke ontwikkeling) - én - er geen alternatieven zijn - én - de ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort Voor Habitatrichtlijnsoorten en Vogelrichtlijnsoorten (alle vogels), die alle in tabel 3 staan, is geen ontheffing bij ruimtelijke ontwikkeling mogelijk, omdat deze ontheffingsgrond niet genoemd wordt in de Europese Habitatrichtlijn.

Aangepaste lijst van beschermde vogelsoorten

Jaarrond zijn nesten en verblijfplaatsen van vogels beschermd, als deze het gehele jaar gebruik maken van de verblijfplaatsen (cat 1), honkvaste koloniebroeders (cat. 2) of honkvaste niet-koloniebroeders (cat 3) zijn en als de soort zelf geen nest kan maken en elk jaar naar hetzelfde nest terugkeert (cat 4)

Van andere vogelsoorten zijn de nesten alleen beschermd als ze in gebruik zijn tijdens het broedseizoen.

Indien het voortbestaan op locatie van beschermde soorten planten of dieren uit tabel 2 en 3 door de ingreep negatief beïnvloed worden, is sprake van overtreding van de Flora- en faunawet.

Voor Habitatrichtlijnsoorten en Vogelrichtlijnsoorten dient het plan zo uitgevoerd te worden dat de duurzame instandhouding van deze soorten niet bedreigd wordt, of de ecologische functionaliteit intact blijft, anders wordt geen ontheffing verleend. De initiatiefnemer dient dit aannemelijk te maken door middel van een activiteitenplan, dat door het ministerie van ELI goedgekeurd kan worden.

Ook onbeschermde soorten mogen niet onnodig moedwillig vernietigd worden. Iedereen dient zich te houden aan de zorgplicht (art. 2 Flora- en faunawet).

De Flora- en faunawet geldt altijd en overal, waar beschermde soorten voorkomen.

In het kader van een bestemmingsplan is ontheffing nog niet aan de orde. Dat is pas als de ingreep daadwerkelijk plaats vindt. Wel dient aannemelijk te zijn dat ontheffing of goedkeuring verkregen zal worden voor alle ingrepen die het bestemmingsplan mogelijk maakt.

Rode lijst van bedreigde soorten

De toets op de instandhouding van de nationale rode lijst-soorten (en in Utrecht van de provinciale oranje lijst-soorten) vindt plaats in het spoor van de Ruimtelijke Ordening. Het is een provinciaal belang dat door de provincie behartigd wordt.

Onderzoek

In 2009 en in 2012 is gericht onderzoek gedaan naar soorten en habitatgeschiktheid.

De intensiteit van dat onderzoek was als volgt:

Soortgroep 2009	16 april	21 april	21 mei	30 mei	31 mei	31 mei
		ochtend	dag	avond	ochtend	dag
vogels	x	x	x	X	x	x
vleermuizen				x	x	
Flora	x		x			x
Reptielen	x		x			x
vlinders	x		x			x
habitatgeschiktheid	x	x				

Het onderzoek in 2009 was één jaar na een sterke dunning in 2008, waarbij veel Amerikaanse eik en vogelkers verwijderd is.

Dit onderzoek is niet meer afdoende voor de Flora- en faunawet. Het bos heeft zich al 3 jaar hersteld en kan daarom andere soorten herbergen en de plannen zijn fors gewijzigd. Voor de flora- en faunatoetsing van de daadwerkelijke ingreep is daarom het onderzoek geactualiseerd.

Soortgroep 2012	2 juni	2 juni	13 juni	30 juli	30 juli	29 sept
	dag	avond	ochtend	ochtend	dag	avond
vogels	x	x	x	X	x	
vleermuizen		x	x	x		x
Flora	x					
Reptielen	x				x	
vlinders	x					
habitatgeschiktheid	x					

Per bezoek werd het hele terrein doorkruisd gedurende tenminste 2 uur. De weersomstandigheden voor de beoogde soortgroep waren gunstig (indien niet zo dan werd er niet onderzocht).

Natuurwaarden

De kenmerkende waarden van de EHS in deze regio

De volgende natuurdoeltypen zijn zinvol om te behouden en ontwikkelen als kenmerkend voor de wijde omgeving van het plangebied. Aangegeven wordt in hoeverre zij al in het plangebied aanwezig zijn of ontwikkeld kunnen worden.

Oud gemengd bos met oude grove den en eik op arme droge gronden

Een zeer open bostype, met veel soorten van heide in de ondergroei. Komt voor op de verstoven reliëfrijke dekzanden in het plangebied, zoals in het westen en noorden van het gebied.

Oud beukenbos van iets rijkere gronden

Komt vooral voor op de vlakke glaciale gronden en in de uitgestoven laagten. Hier ligt de smeltwaterafzetting met enige leem aan de oppervlakte. Vooral zuidelijk van het plangebied, maar in het plangebied aanwezig in een centraal gelegen laagte als beukenbos en in het vlakke oosten als douglasbos dat in overgang is naar natuurlijk bos.

Open stuifzand

Aktief stuifzand met sterk reliëf was kenmerkend voor Bosch en Duin, maar is bijna verdwenen door vergrassing en verbossing. In sommige bosblokken in Bosch en Duin komt nog open zand voor, meestal gecombineerd met intensieve recreatie. In het plangebied is dit type terrein geheel ontwikkeld tot oud bos van grove den en eik op arme zandgrond.

Droge heide

Heide komt in dit gebied niet vlakdekkend voor. Als begroeiing van open plekken, langs brede paden en in randen van stuifzand en als ondergroei van de bossen zijn de kenmerkende soorten wel overal aanwezig. Blauwe bosbes heeft in dit gebied een belangrijk aandeel in de heide.

Schraalgrasland van droge zandige bodem

Schraalland komt in dit gebied vooral als bermvegetatie voor. Ook in vastgelegde delen van stuifzanden, op erven en in bosranden komt het voor. In het plangebied komt het op kleine plekken goed ontwikkeld voor.

Geomorfologie, bodem en grondwater in het plangebied

Het terrein heeft veel reliëf. Het bestaat uit hoge stuifduinen en uitgestoven laagten. Het westen en noorden bestaat uit verstoven dekzanden en het zuidoosten uit de vlakke spoelzandvlakte (sandr) van Soesterberg. Het grondwater zit in dit terrein zeer diep. Er zijn geen plekken met ondoorlatende lagen met schijn-grondwaterspiegels bekend. Maar, centraal in het terrein ligt een dalvormige laagte. Mogelijk is het dekzand hier tot op oudere (lemige periglaciale) lagen uitgestoven. Dergelijke lemige lagen houden inzakkend grondwater tegen. Doordat dit dal gemiddeld 4 m lager ligt dan de omringende heuvels is het mogelijk iets vochtiger (dat kan de aanwezigheid van gezonde beuken verklaren).

Toestand van de natuur in het plangebied anno 2012

Het plangebied bestaat uit gemengd droog bos dat in 2008 sterk gedund is. Twee natuurdoeltypen komen nu voor:

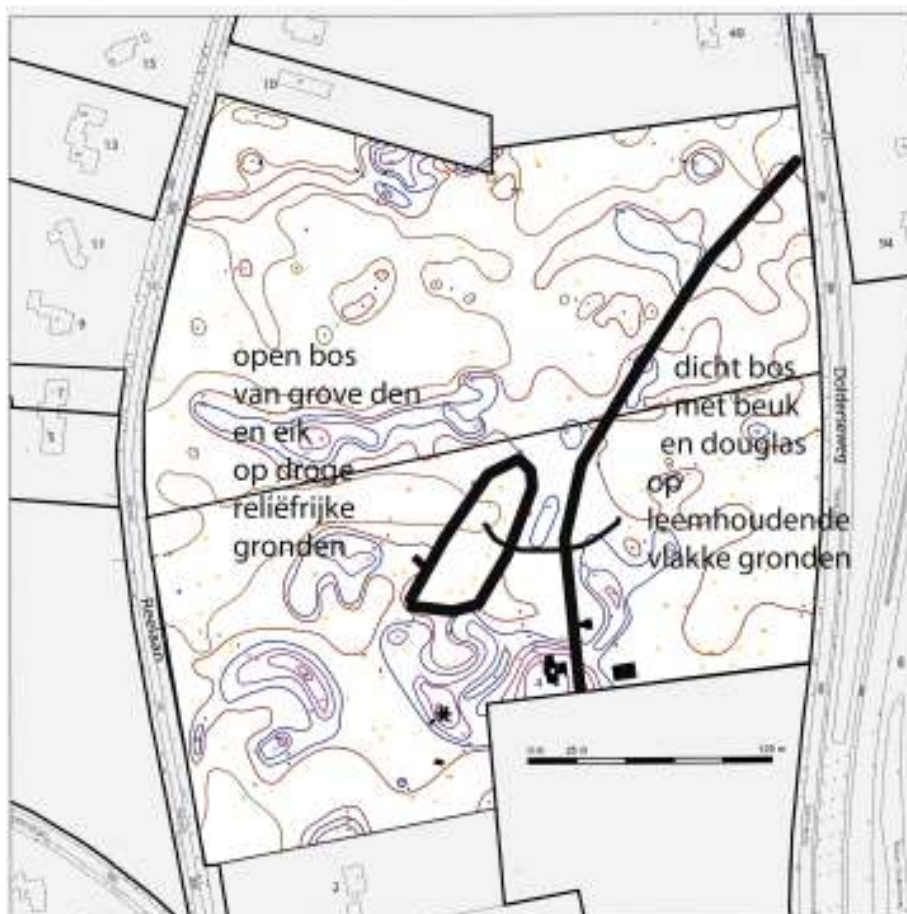
- Oud gemengd bos met oude grove den en eik op arme droge gronden

In 2012 is de ontwikkeling van het arme dennen-eikenbos na de sterke dunning in 2008 nog maar beperkt op gang gekomen. Dit wijst erop dat hier de ontwikkelingen erg langzaam gaan. Verjonging is er nauwelijks en de struiklaag bestaat grotendeels uit Amerikaanse vogelkers en uitlopende stobben van Amerikaanse eik. Omdat deze bestreden worden is het bos in het westen en midden voorlopig zeer open.

- Oud beukenbos en oud douglasbos van iets rijkere gronden

In 2012 is in dit bostype in 4 jaar tijd een enorme verjonging opgetreden van Douglas en struikvormers. Het bos is daardoor zeer dicht aan de oostzijde.

Andere natuurdoeltypen van droge arme zandgronden (heide, zand en schraalland) zijn onderdeel van het bos.

Huidige situatie

bewerkt 07 aug 2012. C. Zoon: obv kadastraal 24 aug. 2011

Voorkomen van bostypen

De oudste bomen zijn een dozijn grove dennen, die ongeveer 100 jaar geleden in een open ruimte zijn opgegroeid. Ze hebben zware zijtakken en vertakte kronen.

Stamdiameters van meer dan 1 meter komen voor!

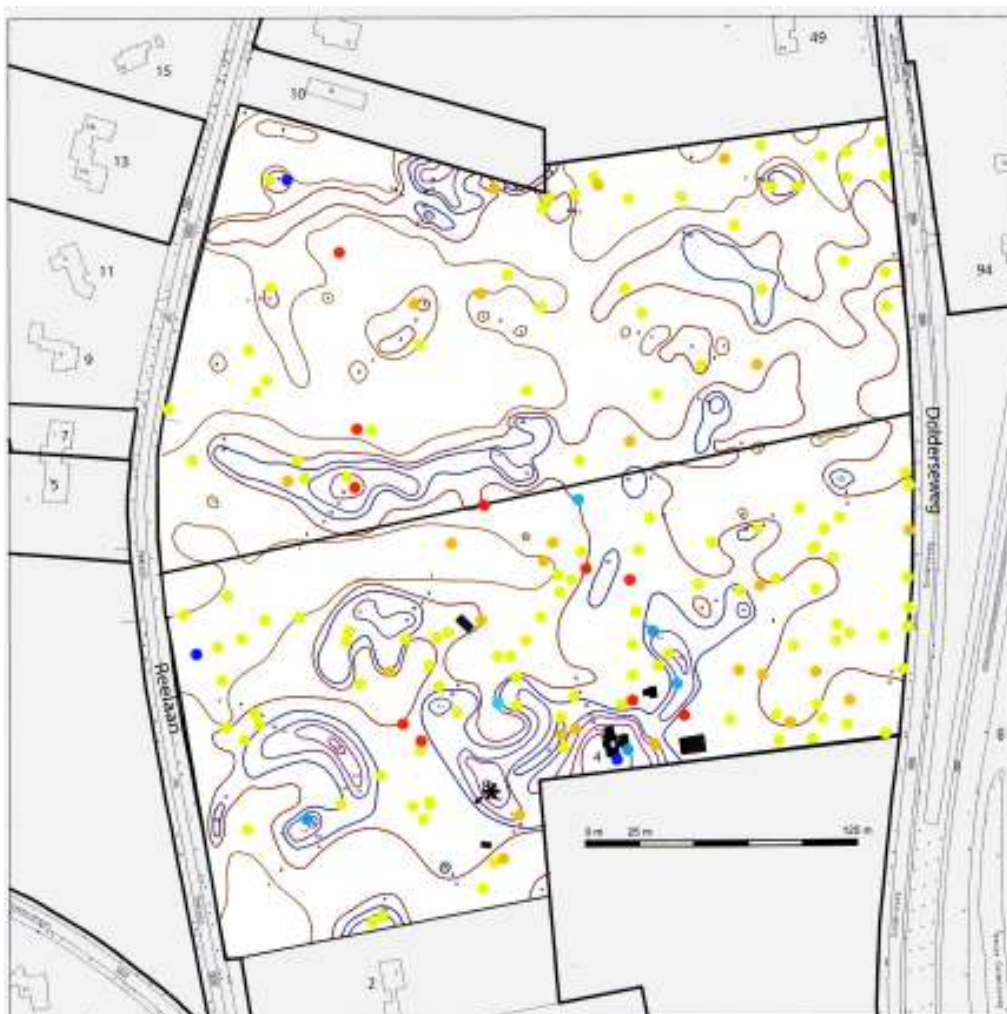
Deze bomen hebben dichte kruinen, spleten, holtes en verdekte plekken. Daardoor zijn ze zeer geschikt voor broedvogels.

De dichtheid aan oude bomen is in het noordelijk gedeelte flink lager. Hier is ruimte voor jong dicht bos en tevens voor open plekken.

Langs de oostzijde komt veel Douglasspar als boomvormer voor. Dit geeft donkere bossen, met veel dekking in de kronen voor vogels en zoogdieren. Deze Douglasspar verjongt zich spontaan.

Langs de westzijde komt veel Larix en Amerikaanse eik voor. Dat geeft een relatief licht bos met weinig dekking voor dieren.

In het centrale dal zijn ca. 80 jaar terug beuken geplant. Hier komt geen ondergroei voor, waardoor hier veel doorzicht is.

Stamdiameter

- > 50cm
- > 60cm
- > 70cm
- > 80cm
- > 90cm

Hoogtelijnen

hoogte in meters + NAP

- 6.5
- 7.5
- 8.5
- 9.5
- 10.5
- 11.5
- 12.5
- 13.5

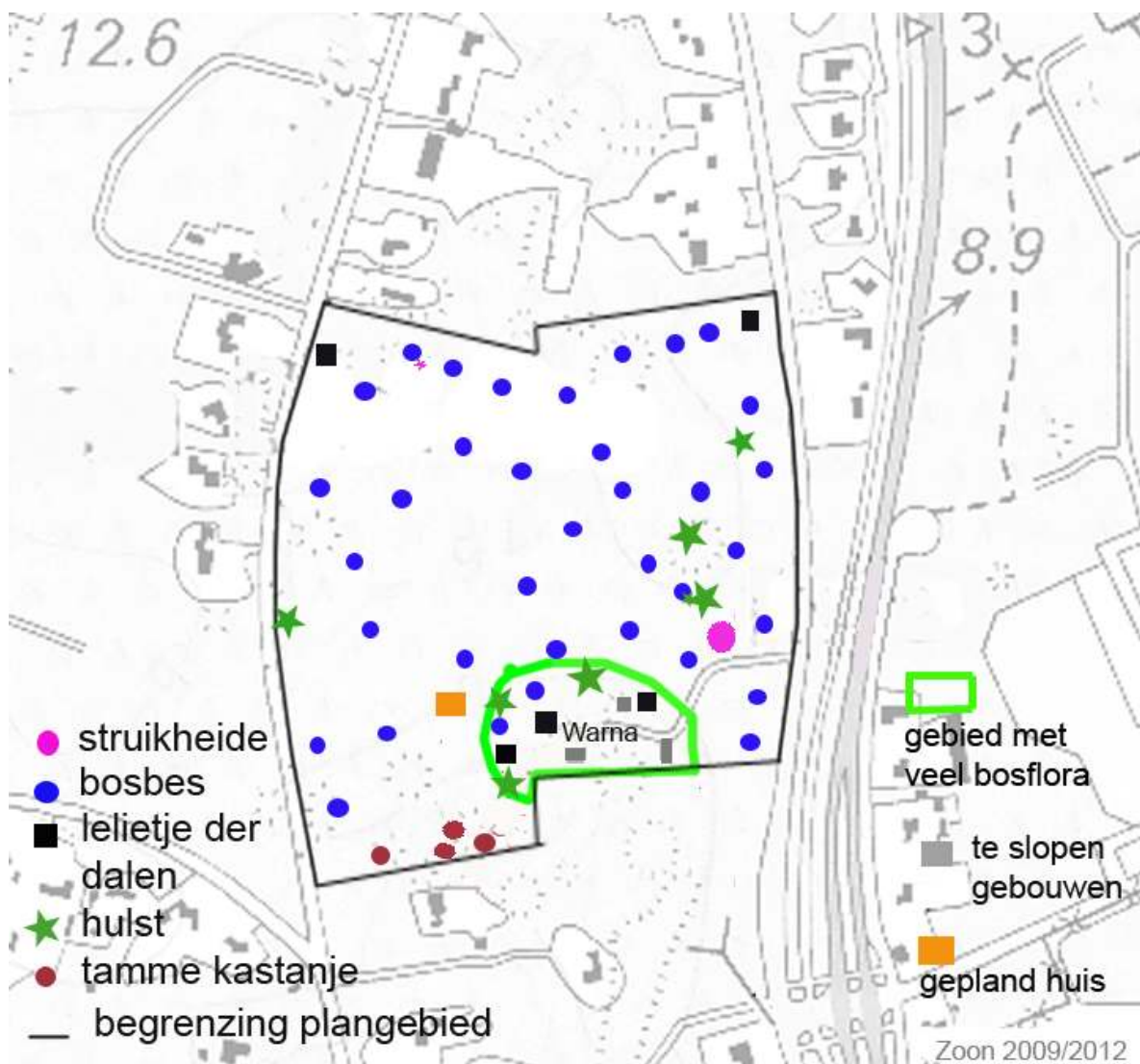
Verspreiding van oudere bomen

De kruidlaag van het hele bos bevat opvallend veel Blauwe bosbes, een restant van de voormalige open situatie. In het midden en noorden komen vooral kruiden van heide voor in het droge dennen- eikenbos. Verspreid langs de randen en rond het huis Warna komen Hulst en Kamperfoelie voor, een gevolg van de voortgeschreden bosontwikkeling

In een gebied een 50-tal meters rondom de huidige tuin komen standhoudende boskruiden voor van oude bossen (Lelietje der dalen, Witte klaverzuring, Look zonder look, Mannetjesvaren, Kardinaalsmuts, Hazelaar, Taxus, Rhododendron, Maagdenpalm, Hulst, Klein springzaad en Dagkoekoeksbloem).

De ontwikkeling van een kenmerkende inheemse flora van oud bos is dus door de bewoners gestimuleerd. Op eigen kracht zouden deze soorten pas op zeer lange termijn in het terrein kunnen voorkomen, volgend op langzame processen van bodemrijping.

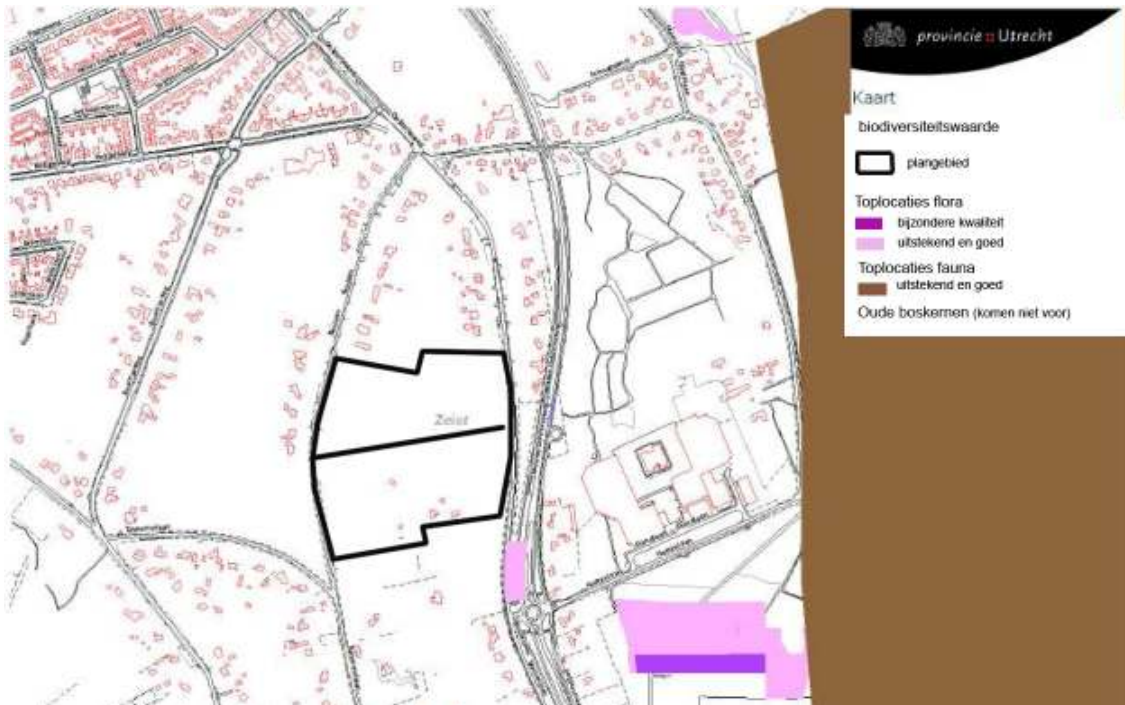
Langs de zuidwestgrens komen groepen oude Tamme kastanjes voor

Voorkomen van bijzondere flora

Bekende waarden en potenties

De provincie Utrecht heeft de biodiversiteit van de natuur in kaart gebracht
Volgens de provincie komen in het plangebied geen toplocaties van flora en fauna en geen oude boskernen voor.

Toplocaties voor flora en fauna (biodiversiteit) volgens de site van de provincie Utrecht

Ook de mate waarin de natuur ontwikkeld is, werd door de provincie in kaart gebracht. De bossen aan de westzijde worden beoordeeld als matige kwaliteit, de omgeving van het huis Warna als redelijke kwaliteit. Dit stemt deels overeen met de bevindingen uit het veldonderzoek, maar de grenzen liggen anders (zie boven).

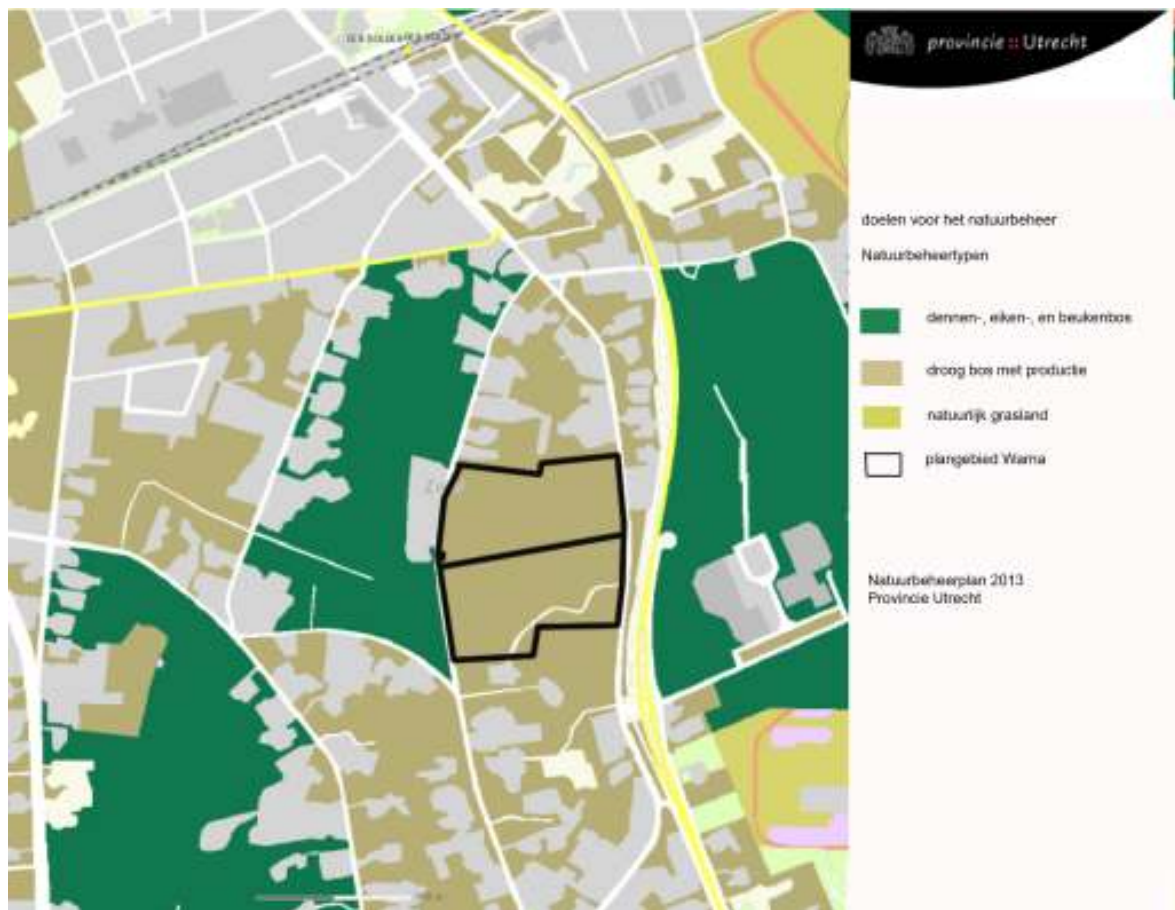

Natuurkwaliteit volgens de provincie Utrecht

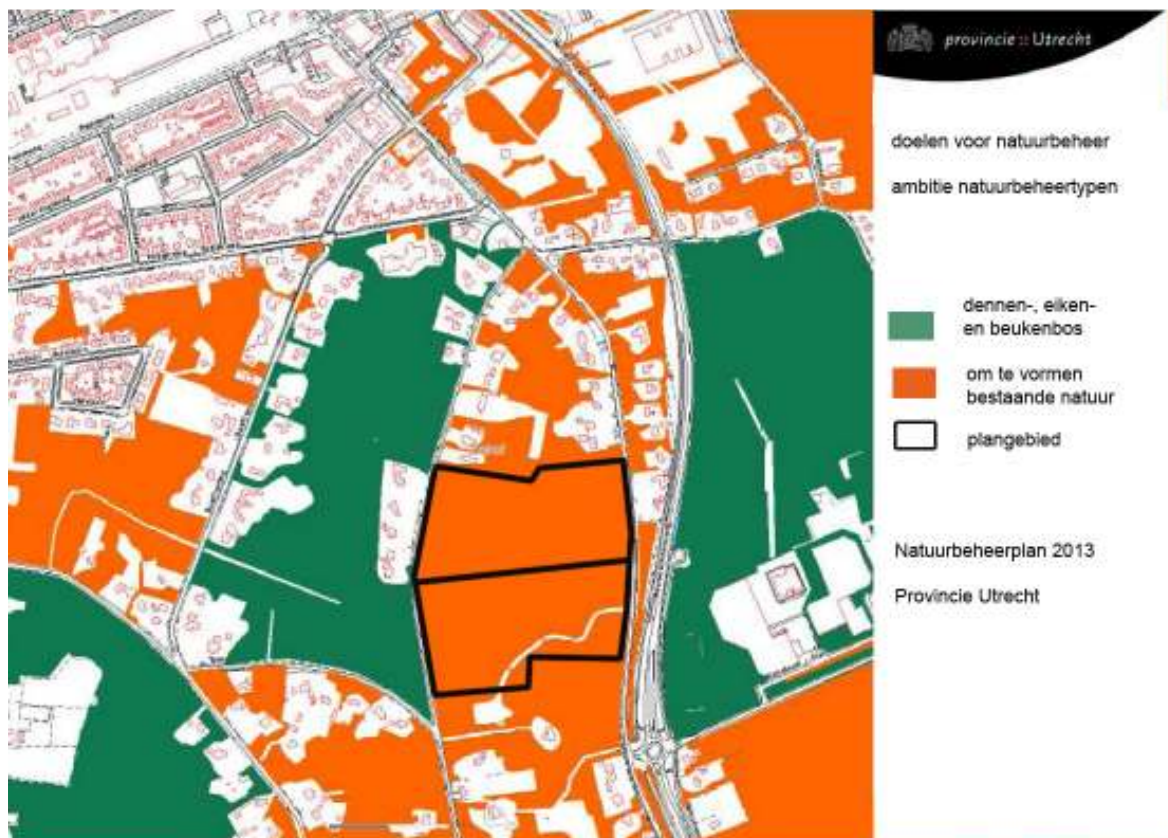
In het natuurbeheersplan wordt door de provincie aangegeven welke natuurtypen op dit moment aanwezig zijn en welke ambitie voor ontwikkeling er is. Dit heeft te maken met de hoogte van de beheersubsidie. Deze beelden stemmen niet helemaal overeen met de natuurkwaliteitskaarten.

Zo wordt het gehele plangebied op dit moment gezien als “droog bos met productie”, terwijl de aangrenzende bossen (ook van particulieren) “dennen-, eiken- en beukenbossen” zijn. Het plangebied kent echter al een redelijke natuurlijkheid, hoger dan menig bosterrein in de omgeving, ondanks dat er tot op heden wel hout geoogst is. De ambitie voor het gehele plangebied is “omvormen van bestaande natuur”.

Gezien de opbouw van de omgeving, ligt het voor de hand dat het huidige bos verder ontwikkeld wordt tot het type **dennen-, eiken- en beukenbos**, waarin houtoogst minder prioriteit heeft. Daarin kunnen op open plekken **droge heide, droog schraalland en zandverstuiving** voorkomen, die ontstaan door hout te oogsten.

Natuurbeheerstypen huidige situatie (Natuurbeheersplan Utrecht 2011 en 2013).

Ambitie van de provincie voor de natuurterreinen (Natuurbeheersplan Utrecht 2011 en 2013)

Bestaande gegevens en verwachting over het voorkomen van beschermde soorten

soort	Bekend van * omgeving	Mogelijk in plan- gebied	FFW bescher- mings- niveau	Habitat richtlijn	Jaarrond beschermd nest	Rode / Oranje lijst
Levendbarende hagedis	+	Ja	2			-
Zandhagedis	-	onwaarschijnlijk	3	+		+
Hazelworm	+	Ja	3			+
Gladde slang	+	onwaarschijnlijk	3	+		+
Boommarter	+	Ja, in noord	3			+
Eekhoorn	+	ja	2			-
Laatvlieger	+	Verblijfplaats?	3	+		+
Gewone dwergvleermuis	+	Verblijfplaats?	3	+		-
Ruige dwergvleermuis	+	Jagend?	3	+		-
Rosse vleermuis	+	Verblijfplaats?	3	+		+
Baardvleermuis	+	Verblijfplaats? en jagend	3	+		-
Franjestaart	-	Verblijfplaats? en jagend	3	+		+
Bosuil	+	Broedend?	3		-	-
Zwarte specht	+	foeragerend	3		-	-
Wespendief	+	Broedend?	3		-	+
Sperwer	+	Broedend?	3		+	-

* bron: *Telmee.nl* en *Waarneming.nl*

Aangetroffen beschermde soorten in 2009 en 2012

soort	FFW Bescher- mingsniveau	Habitat richtlijn	Jaarrond beschermd nest	Rode of Oranje lijst	Voorkomen in het plangebied
Bosuil	3	-	-	-	Jagend
Winterkoning	3				broedt
Grote bonte specht	3				broedt
Roodborst	3				broedt
Vink	3				broedt
Merel	3				broedt
Koolmees	3				broedt
Pimpelmees	3				broedt
Gaai	3				broedt
Zanglijster	3				broedt
Boomklever	3				broedt
Zwarte specht	3				foeragerend
Boomkruiper	3				broedt
Gewone dwergvleermuis	3	+	-	-	jagend
Ruige dwergvleermuis	3	+	-	-	jagend
Myotis vleermuis (cf Baardvleermuis)	3	+			Jagend en op vliegroute
Eekhoorn	2	-	-	-	foeragerend

Er zijn tijdens de onderzoeken geen reptielen aangetroffen.

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen, eekhoorn of boommarter aangetroffen.

Een klein aantal vleermuizen is jagend aangetroffen. Over het noordelijk gedeelte loopt een vliegroute van Myotis vleermuizen (baardvleermuis?) naar een groepsverblijfplaats in bos ten oosten van de Nieuwe Dolderse weg.

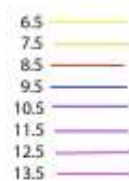
Tijdens het septemberbezoek werden geen zwermende dwergvleermuizen bij het huidige huis aangetroffen. Een groepswinterverblijf in dit huis is dan ook onwaarschijnlijk.

Gebruik door vleermuizen

Hoogtelijnen

hoogte in meters + NAP

Myotis vleermuizen op route
(waarschijnlijk Baardvleermuis)

Gehele gebied jagende vleermuizen
(waarschijnlijk Baardvleermuis,
Gewone- en Ruige dwergvleermuis)

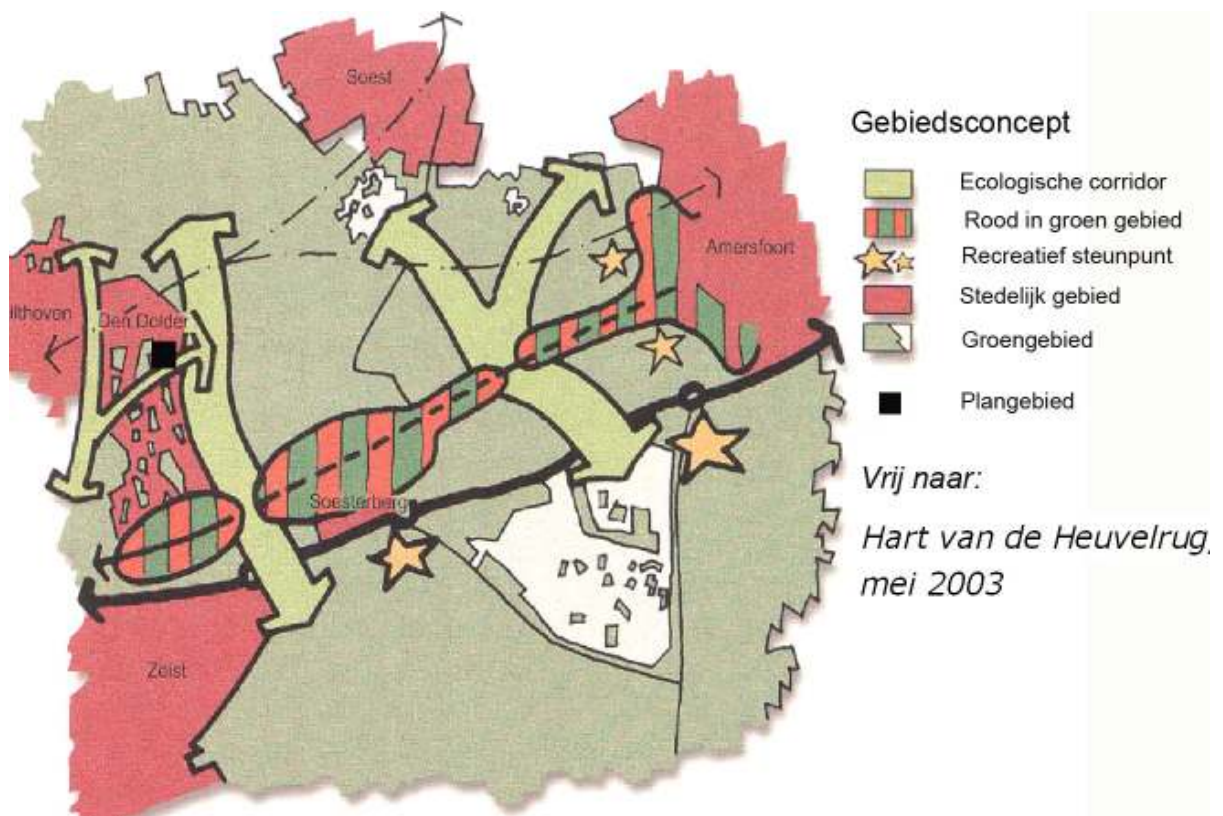
bewerkt C. Zoon 15 08 2012 obv katraal 24 aug. 2011

Het belang van het terrein voor beschermde soorten

Het terrein is een bosgebied van relatief flinke omvang, dat van andere vergelijkbare gebieden gescheiden is door wegen (met weinig bebouwing). Het plangebied is een van de grotere stapstenen voor dieren en planten van droge landschappen. Het terrein heeft ook als leefgebied grote potentiële waarde voor beschermde dieren en planten. Sinds de sterke dunning in 2008 is het terrein voor meer soorten geschikt geworden. Doordat het terrein geheel afgesloten is met hekwerk, is het nu nauwelijks van belang voor grotere zoogdieren. De hekken zorgen er voor dat er voor reptielen en vogels voldoende rust is.

Het belang van het terrein voor beschermde gebieden

Het terrein is een oorspronkelijk, niet vergraven gebied en geheel onder bos met natuurwaarde. De omvang en ligging maken van het plangebied een strategische stapsteen in een natuurcorridor tussen bosgebieden rond de voormalige vliegbasis Soesterberg en die van de Pan/Houdringhe. Hoge hekken beperken op dit moment het belang voor deze gebieden. Via het terrein kunnen nu alleen kleine soorten van (droge) boslandschappen uitwisselen (onder de hekken langs).

Effecten

Effecten van het plan op beschermde soorten

In de aanlegfase kunnen verblijfplaatsen van beschermde vogelsoorten rond de bouw van het nieuwe huis negatief beïnvloed worden. Het gaat hier alleen om vogelsoorten die beschermd zijn in de broedtijd (maart – augustus).

In de sloopfase kunnen enkele exemplaren van de beschermde dwergvleermuis in het oude huis negatief beïnvloed worden. Er is zeker geen sprake van een groepsverblijf of een voortplantingsverblijf in de zomer en zeer waarschijnlijk niet van een groepsverblijf in de winter.

Deze niet significante effecten worden met maatregelen in de bouwfase verder verzacht.

Op de lange termijn is de invloed op soorten van het nieuwe erf nauwelijks anders dan van het huidige erf, namelijk:

- De natuurlijke ruimte in het plangebied blijft gelijk van grootte en kwaliteit.
- Het aantal mogelijke verblijfplaatsen in bomen blijft op peil en onverminderd hoog.
- Het aantal mogelijke verblijfplaatsen in gebouwen blijft op peil.
- Maatregelen in de constructie van het nieuwe gebouw, ten gunste van beschermde soorten, kunnen zelfs tot een verbetering leiden.
- De uitwisselingsmogelijkheden van beschermde soorten worden in het plan verbeterd, door het instellen van een duurzaam rustgebied met open bos en verlaagde hekken.

Effecten van het plan op beschermde gebieden

In het plan blijft de oppervlakte bos gelijk. Er vindt verplaatsing van een erf plaats. Open plekken worden binnen bosverband ontwikkeld. Boscompensatie is daarom niet nodig. Kwaliteiten en kenmerken van de Ecologische Hoofdstructuur ter plaatse blijven geheel intact, namelijk:

- Er is geen areaalverlies, maar waarschijnlijk areaaltoename van planten van oud bos, als gevolg van natuurgericht bosbeheer.
- Het plan leidt niet tot toename van de versnippering. Door verplaatsing van het erf uit het centrum in de richting van de Reelaan neemt versnippering enigszins af.
- De robuustheid van natuurlijke gebieden wordt door het plan niet aangetast, omdat het nieuwe huis meer binnen de zone van bestaande huizen komt te liggen.
- Door de afbraak van het bestaande huis ontstaat in het noordoosten een groter rustig gebied
- Het plan leidt niet tot grotere depositie van vermestende en verzurende stoffen op kwetsbare terreinen in de omgeving
- Het plan leidt niet tot meer verstoring op de natuurlijke omgeving, omdat de gebruiksintensiteit niet toeneemt en een groot deel als absoluut rustgebied blijft functioneren.

Nee- tenzij toets

Deze toets wordt uitgevoerd op basis van de handleiding door de provincie Utrecht (2006). Hierbij wordt gebruik gemaakt van de hierboven beschreven inzichten.

Ligt het plan binnen de groene contour?

Het plan speelt zich geheel af binnen de groene contour van de EHS en in een bosgebied. De nee-tenzij toets moet daarom uitgevoerd worden.

Ondervinden de kenmerken en waarden van de Utrechtse Heuvelrug significante schade door het plan?

- a. De bouw van het nieuwe pand tast een bosgroeiplaats aan, die ter plaatse weinig oude bomen, weinig reliëf en weinig bosplanten omvat. Voor het gebied Bosch en Duin e.o. is de aantasting qua omvang zeer gering en niet significant. Ter plaatse van het oude pand kan het boscossysteem (met zeer oude bomen, zeer sterk reliëf en veel bijzondere bosplanten) zich ongestoord ontwikkelen. Hierdoor neemt de natuurwaarde van het bos significant toe.
- b. Het plangebied heeft een matige natuurkwaliteit van bos. Het oostelijke deel is niet minder van kwaliteit dan het westelijke deel (onderzoek 2009/2012). Alleen rond het oude huis is de boskwaliteit redelijk. Het nieuwe erf komt buiten dit redelijk waardevolle gebied te liggen. Het bos van redelijke kwaliteit kan zich door de sloop van het oude pand verder ontwikkelen. Het plan is daardoor positief.
- c. In het plangebied zijn geen oude boskernen aanwezig. Zeer oude bomen (grove den) worden alle door het plan ontzien.
- d. Het plangebied is geen prioritair natuurgebied.
- e. Het plan tast de realisatie van natuurdoelen niet aan maar stimuleert natuurdoelen die nu nauwelijks in het plangebied en omgeving voorkomen, als onderdeel van bestaand bos (heide, schraalland en stuifzand). De ingreep is daardoor significant positief.
- f. De robuustheid van de natuur wordt door het plan niet aangetast, maar verbeterd, doordat het nieuwe erf meer naar bestaande bebouwing gericht is.
- g. Op de *lange termijn* vormt het plan geen bedreiging voor het voortbestaan van beschermde soorten uit tabel 2 en 3 van de flora – en faunawet en voor soorten van de rode lijst of oranje lijst. Er worden veel kenmerkende soorten en beschermde soorten van heide- en boslandschap gestimuleerd door een grotere biotoopvariatie en zonering van het gebruik (ontoegankelijk rustgebied). Dit wordt bereikt met maatregelen die in een bosbeheerplan zijn opgenomen. Op de *korte termijn* is verstoring in de aanlegfase wel mogelijk. Dit wordt met aangepast werken in de aanlegfase zoveel mogelijk voorkomen.
- h. Door het plan worden geen ecologische verbindingen of foerageer- en migratieroutes van soorten belemmerd. In tegendeel: een uitwisseling voor grotere dieren van oost naar west in de subregio wordt mogelijk gemaakt door hekverlagingen, terwijl bestaande passeermogelijkheden voor kleinere dieren behouden blijven.

Conclusie uit de Nee-tenzij toets

Het plan tast de wezenlijke gebiedskenmerken zeker niet aan. Deze kenmerken en waarden worden significant verbeterd. In de aanlegfase worden door aangepast werken eventuele negatieve (maar niet significante) effecten op soorten geheel voorkomen.

De voorgenomen ingrepen, die leiden tot een positief effect (heilverlaging, heideontwikkeling, dierschuilplaatsen en afsluiten voor publiek) en de werkwijzen die gehanteerd worden om negatieve effecten te voorkomen (bij bouw en sloop) zullen vastgelegd worden in een overeenkomst tussen initiatiefnemer en gemeente en voor zover mogelijk in het bosbeheerplan. De maatregelen worden in het hoofdstuk Toelichting meer concreet beschreven.

Conclusies

Het plangebied is een gaaf en kenmerkend deel van de EHS van de Utrechtse Heuvelrug. Het is in natuurwaarde toegenomen door de bosdunning in 2008. De ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden wordt voortgezet door met een bosbeheerplan te werken.

Het slopen van de oude woning en het bouwen van een nieuwe woning op de beoogde plaats, heeft geen significant negatieve effecten op de kenmerkende waarden van de EHS. Er zijn wel positieve effecten aanwijsbaar, zoals verbeterde biotoopkwaliteit, betere zonering en verbeterde uitwisseling van groot wild over het terrein.

Het plan heeft geen negatieve effecten op beschermde soorten.

Tijdens de realisatie worden kwetsbare perioden van beschermde soorten in acht genomen en worden er maatregelen getroffen om verstoring van soorten te voorkomen. Dit om te voorkomen dat mogelijke effecten optreden.

Onder die voorwaarden is het plan niet in strijd met de Flora- en Faunawet.

De ontwikkeling van meer biotoopvariatie (bos, heide, zand en schraalland) zal niet ten koste gaan van de oppervlakte bos in de zin van de Boswet. Het zal gaan om kleine plekken.

Toelichting op geplande maatregelen

Alternatieven

In vergelijking met de huidige locatie van het erf, is de nieuwe locatie een beter alternatief. Het huidige erf ligt op een hoge heuveltop, het nieuwe in een relatief vlak dal, verscholen achter heuvels. De zonering in de nieuwe situatie is ook beter: Er ontstaat een groter rustgebied in het noordoosten.

Maatregelen in het kader van de Flora- en Faunawet

Sloop

Bij de sloop van de huidige gebouwen wordt rekening gehouden met mogelijk aanwezige beschermde vogels en vleermuizen.

Er is slechts een mogelijke verblijfplaats van een enkele dwergvleermuis aangetroffen.

Er zijn geen broedende vogels gevonden in de panden.

Om eventuele effecten te voorkomen kan sloop het beste plaatsvinden tussen maart en mei en tussen augustus en november. Vóór de sloop wordt het pand ongeschikt gemaakt voor vogels en vleermuizen (verwijderen dakbedekking).

De bestaande gebouwen zullen worden gesloopt na het gereedkomen van de nieuwe bebouwing. Daarmee zijn voor de sloop nieuwe potentiële verblijfplaatsen gereed.

Bouw

Op de plaats van het nieuw te bouwen huis zijn geen verblijfplaatsen van vogels of vleermuizen gevonden. Er zijn ook geen reptielen aangetroffen. Omdat het plangebied lange tijd bestond uit zeer donker bos, is de kans op aanwezigheid van reptielen gering. Nu de situatie veel meer een open bos is geworden, kunnen reptielen het gebied koloniseren.

Daarom wordt de bouwplaats met een reptielenscherm omringd, om te voorkomen dat dieren op de bouw komen. Dit scherm bestaat uit een gladde plaat die ingegraven wordt en 30 cm boven de grond uitsteekt. Na realisatie kan het scherm verwijderd worden (reptielen leven graag in tuinen).

Bij de bouw worden holle ruimtes die geschikt zijn voor vleermuizen en mussen toegankelijk gehouden.

Activiteitenplan.

Wijze van werken en te nemen maatregelen zullen beschreven worden in een activiteitenplan.

Ecologisch werkprotocol

De werkwijzen uit het activiteitenplan worden in een ecologisch werkprotocol duidelijk gemaakt voor de uitvoerders. Op deze wijze kan overtreding van de Flora- en Faunawet voorkomen worden.

Maatregelen in het kader van ontwikkelen gebiedskwaliteiten

Ontwikkelen open plekken

Deze zullen worden ontwikkeld door pleksgewijs de bosverjonging onder de oude boomlaag tegen te gaan. Zuidhellingen en vlakke delen die daarvoor liggen, zijn de meest effectieve plaatsen voor open plekken (bezonning). Op die plaatsen wordt dood hout en vegetatie verwijderd.

Aanleg van schuilplekken voor kleine dieren

Het takhout dat vrijkomt bij het bestrijden van Amerikaanse vogelkers en Amerikaanse eik wordt in hoopjes bijeen gezet, verspreid in het bos in de nabijheid van de blijvende open plekken. Hierdoor worden schuilplekken voor reptielen telkens vernieuwd.

Verlagen van hekken

Tweemaal tenminste 50 m lengte aan hekken wordt verlaagd tot maximaal 100 cm hoogte, nadat de vergunningen verleend zijn. De plankaart geeft aan welke delen in ieder geval verlaagd zullen worden. Hierdoor worden vooral reeën gestimuleerd. Aan de onderzijde zijn de hekken overal doorlaatbaar voor grondgebonden dieren.

Afsluiten van het gebied voor publiek

Het plangebied zal niet toegankelijk zijn voor publiek. Het noordelijk deel wordt door de eigenaar als rustgebied beheerd.

Bronnen

Beenen, R., 1997. Werkdocument Soortenbeleid Fauna. Provincie Utrecht

Beenen R., et al, 2002. Werkdocument Soortenbeleid Flora. Provincie Utrecht

Zoon, C.P.M., 2009. Concept Natuurtoets nieuw landgoed Warna, Bosch en Duin, Zeist

Provincie Utrecht, 2006. Handleiding Nee-tenzijtoets

Provincie Utrecht, 2011. Natuurbeheersplan

Provincie Utrecht, 2012. Informatie over natuurkwaliteit "Buiten in beeld".

Groen, 2011. Waar wonen op landgoed Warna.

BuRO, 2011. Ontwerp-Bestemmingsplan landgoed Warna

mRO, 2012. Ontwerp Bestemmingsplan Bosch en Duin e.o.

www.telmee.nl. Gegevens nationale databank flora en fauna 2000-2012

www.waarneming.nl. Waarnemingen flora en fauna 2000-2012